

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПЕДАГОГІКА ФОРМУВАННЯ
ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ
У ВИЩІЙ І ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛАХ**

Збірник наукових праць

ВИПУСК № 13 (66)

Запоріжжя
2011

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

<i>Белозьорова Н.О.</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ У ХІХ СТ.	9
<i>Войтова Л.В.</i> ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ КРАСЗНАВЧОЇ РОБОТИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ (20–30-ті роки ХХ століття)	15
<i>Волкова П.П.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНИКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	20
<i>Кін О.М.</i> СТУДЕНТСЬКИЙ ПРОТЕСТНИЙ РУХ ХІХ СТ. ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ	25
<i>Ревіна Д.</i> РОЗВИТОК ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ	32

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

<i>Бірюкова С.А.</i> СИМБІОТИКА ТА УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОВІСІМІ	37
<i>Войтова Л.В.</i> ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА МАШУНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	41
<i>Волкова П.П.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТЕЙ НАУКОВЦІВ У ВИВЧЕННІ ДІЯЮЧИХ ВПЛИВІВ	47
<i>Григорів І.</i> ПРИЗНАКИ НЕКОРДАЖИНИХ БАР'ЄРІВ У ЗАРУБІЖНІЙ ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ	44
<i>Гуралюк Т.</i> ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НА РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	61
<i>Гурова Д.Д.</i> ПОНЯТТЯ “МОНІТОРИНГ” ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ “МОНІТОРИНГ” ТУРИСТСЬКОГО РИНКУ”	63
<i>Жерновникова О.</i> ПИТАННЯ СТИМУЛЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДИДИМАХ	70
<i>Жидких Т.М.</i> НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА: ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ	74

<i>Зайковська С. В.</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ФОРМУВАННЯ ВПЕВНЕНОСТІ В СОБІ	81
<i>Залізняк А. М.</i> ПІДГОТОВКА ДИТИНИ ДО ОПАНУВАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ	86
<i>Зорочкіна Т. С.</i> ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ	90
<i>Князева С. В.</i> СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПРАВОЗНАВСТВА	95
<i>Кульчицька Я.</i> ШЛЯХИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У КАНАДІ	100
<i>Куринная А. Ф.</i> РАБОТА НАД СЛОВОМ В КОНТЕКСТЕ ПРЕПОДАВАННЯ РЕЧЕВЕДЕЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН	103
<i>Матавейчук-Юдіна О. В.</i> СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ВИМОГИ ТА НОРМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	110
<i>Матузова І. Г.</i> СТРУКТУРА МОДЕЛІ СИСТЕМНИХ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЕКОЛОГІЧНО ВИХОВАНОГО ФАХІВЦЯ	116
<i>Міронова М. Ю.</i> СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ФАХОВОЇ ПЕРЕПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПСИХОЛОГІЇ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	124
<i>Молодиченко В. В.</i> ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ	131
<i>Несторук Н. А.</i> АСПЕКТИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	136
<i>Орел-Халік Ю. В.</i> ВІЛИВ ЧИТАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ НА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ	141
<i>Попов В. Д.</i> ЦІННОСТІ ЯК ОСНОВА ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ПІДЛІТКІВ	147
<i>Приходченко К. І.</i> ГАРМОНІЯ САМОСТІ ТА СОЦІУМНОСТІ ЯК ЦІЛІСНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ	152
<i>Приходченко К. І., Гортичченко Г. В.</i> АКТИВІЗАЦІЯ УВАГИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРИ ФОРМУВАННІ ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТОРСЬКИХ ЗДЬБНОСТЕЙ	163

в яких суб'єкт володіє знаннями, досвідом, що відображають соціально-професійний статус та управлінську кваліфікацію, а також певні особистісні, індивідуальні здібності для реалізації професійної діяльності [9].

Проаналізувавши наукові підходи до визначення й розробки критеріїв оцінювання професійної компетентності керівника освітнього закладу, можна зробити висновок, що професійна компетентність управління в освіті має декілька загальних суттєвих компонентів: 1) теоретико-методологічний (знання та вміння з основ педагогіки, з основ менеджменту, нормативно-законодавчі знання тощо); 2) науково-методичний (знання та вміння, практичні навички з основ наук, методик і технологій); 3) діяльно-особистісний (психологічні особливості, моральні якості особистості керівника, здібності та здатності до діяльності, вміння й практичні навички) [8].

Г.В. Сльнікова в базовій кваліметричній моделі професійної компетентності керівника загальноосвітнього навчального закладу виокремлює дві групи факторів: 1) фактори безпосереднього впливу (педагогічне керівництво суспільним вихованням учнів; управління навчально-виховним процесом: загальноадміністративна й фінансово-господарська діяльність); 2) фактори опосередкованого впливу (предметно-фахова діяльність; особистісні якості керівника) [6].

Проте необхідно зазначити, що діяльність людини не може бути суворо регламентована та стандартизована, тому в умовах змінюваності складності, структури, напрямів, зусиль діяльності, залежно від умов і обставин, у яких вона здійснюється, можна говорити лише про створення моделей компетентності, а не стандартів як зразків якості діяльності [8].

Висновки. Таким чином, неможливо виміряти безпосередній вплив курсів підвищення кваліфікації на розвиток професійної компетентності керівника навчального закладу, проте можна виділити окремі компоненти професійної компетентності, які можна оцінювати за допомогою методів кваліметрії. Така оцінка дасть змогу побачити реальну ефективність підвищення курсів кваліфікації в системі післядипломної освіти.

Література

1. Атласова О.М. Развитие профессиональной компетентности руководителей школы в процессе повышения квалификации : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / О.М. Атласова. – СПб., 1995. – 187 с.
2. Вдовиченко Р.П. Діяльність міського управління освіти з підвищення управлінської компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Р.П. Вдовиченко : Інститут педагогіки АІН України. – К., 2006.
3. Ворон М. Роль проектної діяльності у розвитку управлінської компетентності керівників ЗПЗ [Електронний ресурс] / М. Ворон // Пова педагогічна думка. - 2010. - № 2. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_2/Voron.pdf.

4. Дивак В.В. Удосконалення економічної компетентності керівників середньої освіти для ефективної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] / В.В. Дивак // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – Вип. 5 (13). – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em5/content/08dvvsgo.htm>.

5. Елисеєва И.А. Отношение руководителей школ к повышению собственной управленческой компетентности : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / И.А. Елисеєва. – М., 2001. – 167 с.

6. Литвиненко Э.В. Квалиметрические модели и технология оценки управленческой деятельности руководителей образовательных учреждений : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Э.В. Литвиненко. – М., 2005. – 376 с.

7. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М., 1996. – 308 с.

8. Мокану Г. Розвиток професійної компетенції керівника закладу освіти на засадах адаптивного управління [Електронний ресурс] / Г. Мокану // Нова педагогічна думка. – 2010. – № 1. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2010_1/MokanuG.pdf.

9. Оліфіра Л. Проблема формування професійної управлінської компетентності керівників закладів освіти в психолого-педагогічних дослідженнях [Електронний ресурс] / Л. Оліфіра // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – Вип. 3. – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/3/10olippr.pdf>.

10. Сергєєва Л.М. Сучасні орієнтири змісту управлінської компетентності керівника навчального закладу [Електронний ресурс] / Л.М. Сергєєва // Теорія та методика управління освітою. – 2010. – Вип. 3. – Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/3/10sereel.pdf>.

11. Сорочан Т.М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика : монографія / Т.М. Сорочан. – Луганськ : Знання, 2005. – 384 с.

ГУРОВА Д.Д.

ПОНЯТТЯ “МОНІТОРИНГ” ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ “МОНІТОРИНГ ТУРИСТСЬКОГО РИНКУ”

Останнім десятиліттям в Україні швидко розвивається індустрія туризму: з'являються нові готелі, туристські комплекси, туроператорські й турагентські фірми, екскурсійні бюро, підприємства з виробництва сувенірів, інформаційні й рекламні служби. Індустрія туризму сьогодні – це великий господарський комплекс, у якому зайнята велика кількість людей, від кваліфікації яких залежить продуктивність роботи цього комплексу.

Незважаючи на це, грамотних, творчих фахівців поки що недостатньо. Особливо гостро відчувається нестача фахівців з організації контролю й спостереження за туристським ринком, який швидко розвивається та змінюється. В умовах конкуренції можуть вижити тільки ті підприємства, які пропонують якісні послуги й постійно вдосконалюються, тому на-

зріла необхідність підготовки спеціалістів, які б могли вести спостереження за туристським ринком і вчасно реагувати на його зміни.

Mema ctammi – розглянути поняття “моніторинг” при вивченні курсу “Моніторинг туристського ринку” у вищих навчальних закладах спеціальності “Туризмознавство”.

Саме поняття “моніторинг” становить інтерес із погляду його теоретичного аналізу, тому що немає точного однозначного тлумачення, адже вивчається й використовується в рамках різних сфер науково-практичної діяльності. Складність формулювання визначення поняття “моніторинг” пов’язана також із належністю його як сфері науки, так і сфері практики. Його можна розглядати і як спосіб дослідження реальності, що використовується в різних науках, і як спосіб забезпечення сфери управління різними видами діяльності за допомогою надання своєчасної і якісної інформації.

Поняття “моніторинг” (від англ. *monitoring* – відстеження, на базі латинського кореня *monitor* – що нагадує, застерігає) стало загальнонавчаним як у науці, так і в інших сферах суспільної практики. Мова йде про постійне спостереження за яким-небудь процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату. Інакше кажучи, якщо діагностика ситуації здійснюється систематично з певною заданою періодичністю й з використанням однієї й тієї самої (у всякому разі базової) системи індикаторів, ми маємо справу з моніторингом.

Уперше моніторинг був використаний у ґрунтознавстві, потім в екології й інших суміжних науках. У наш час його вивчають і використовують у технічних, у суспільних науках, а також у різних сферах практичної діяльності. Є підстави говорити, що залишилося мало сфер діяльності, де тією чи іншою мірою не проводився б моніторинг.

Проаналізувавши різні тлумачення поняття “моніторинг” у рамках конкретних сфер його застосування, можна наблизитися до більш точного й повного розуміння його сутності. Межі використання моніторингу за останнє десятиліття розширилися.

Основні сфери, що виявляють інтерес до моніторингу як способу наукового дослідження, – це екологія, біологія, соціологія, педагогіка, економіка, психологія, теорія управління.

Основна сфера практичного застосування моніторингу – це управління, точніше інформаційне обслуговування управління в різних сферах діяльності. Моніторинг являє собою досить складне й неоднозначне явище. Він використовується в різних сферах і з різними цілями, але при цьому має загальні характеристики й властивості.

Для одержання найбільш повного уявлення про сутність моніторингу розглянемо докладніше, що він являє собою щодо різних сфер його використання.

Найбільшого розвитку теорія й практика використання моніторингу набули в екології й соціології.

В екології поняття “моніторинг” визначається як безперервне спостереження за навколишнім середовищем з метою запобігання небажаним

відхиленням за найважливішими параметрами. Наприклад, В.С. Лукіна трактує екологічний моніторинг як інформаційну систему спостережень, оцінювання й прогнозу змін у стані навколишнього середовища, створену з метою виділення антропогенної складової цих змін на тлі природних процесів [1].

Н.Ф. Реймерс відзначає, що зміст моніторингу полягає у виконанні двох взаємопов'язаних функцій – спостереження (спостереження) і запобігання [2]. Такий моніторинг націлений на фіксацію негативних наслідків господарських дій і їх вторинних ефектів, тому має низький прогностичний потенціал.

У рамках соціології моніторинг можна використовувати для розв'язання різних завдань.

Існує ряд визначень поняття “моніторинг” як виду соціологічного дослідження:

1. Моніторинг (запобіжний; такий, що охороняє) – система регулярного вимірювання змін, що відбуваються в суспільстві або якихось його підгрупах, за умови регулярного застосування тих самих принципів вибірки й того самого інструментарію для збору даних.

2. Соціально-політичний моніторинг – постійний, систематичний збір інформації з метою спостереження й контролю за ходом розвитку якогось соціально-політичного явища або процесу і його прогнозування.

3. Кейс-стаді – дослідження одиничних випадків досліджуваного феномену і їх інтенсивний аналіз, що включає інтерв'ювання індивідуума, вивчення документів його життя або випадку, який з ним відбувся, аналіз соціальної ситуації у світлі поставленої проблеми, формулювання основних висновків і рекомендацій з вирішення проблеми, що виникла.

Поняття “моніторинг” прийшло в педагогіку й соціологію з екології та соціології. Педагогічний моніторинг – це форма організації збору, зберігання, обробки й поширення інформації про діяльність педагогічної системи, що забезпечує безперервне спостереження за її станом і прогнозування її розвитку. Загалом моніторинг можна визначити як постійне спостереження за якимось процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату. Більш конкретизоване визначення може бути таким: моніторинг – це визначення невеликої кількості показників, що відображають стан системи. Методом повторних вимірів накопичується й аналізується інформація в динаміці, при цьому використовується порівняння з базовими й нормативними документами.

З метою більш повного висвітлення проблем, що цікавлять нас, торкнемося сфери діяльності, де моніторинг стали широко використовувати лише останніми роками, а саме психології й медицини.

В.Г. Алямовська у своїй праці трактує психолого-педагогічний моніторинг як складний процес, що включає в себе систему взаємозалежних специфічних видів діяльності, носіями яких є різні учасники, що виконують різні функції, необхідні для оперативного відстеження результатів педагогічних впливів і середовища дошкільної установи на здоров'я, фізич-

ний та психічний розвиток дитини. Основною метою психолого-педагогічного моніторингу є корекція освітньої й оздоровчої діяльності, умов середовища дошкільної установи для запобігання можливим несприятливим впливам на розвиток дітей [3].

У медицині предметом моніторингу є інтегральний вплив на людину навколишнього природного середовища. Здійснюється він з метою виявлення й запобігання критичним ситуаціям, небезпечним для здоров'я людини. У медицині більше, ніж у якій-небудь іншій галузі, набули поширення різні локальні й приватні системи моніторингу. Крім цього, можна відзначити, що в медицині моніторинг використовується також у наукових цілях для доведення тих або інших гіпотез.

Моніторинг у туризмі передбачає, насамперед, аналіз і спостереження за туристським ринком. Моніторинг здійснюється різними як державними, так і приватними компаніями. Основними рубриками й темами моніторингу є:

- компанії - учасники ринку: новини, згадування в ЗМІ, угоди про співробітництво між туристськими компаніями, перевізниками й готельними мережами;

- нові продукти й послуги: нові напрями, туристські програми, сервіс у країні перебування, спеціальні пропозиції;

- популярні курорти й напрями: огляди, локальні події, що впливають на розвиток туризму в різних країнах і регіонах світу, взаємозв'язок економіко-політичної ситуації й стану туристської сфери;

- правові аспекти організації туристського бізнесу: зміна законодавства, проекти нормативних актів і постанов органів влади, порядок одержання віз громадянами й акредитації туристських компаній при консульствах іноземних держав і МЗС України;

- аналітичні статті й маркетингові дослідження туристського ринку: оглядові дослідження ринку в цілому, тенденції й прогнози, рейтинги та порівняльний аналіз учасників ринку;

- думки споживачів: відгуки про подорожі й тури, особисті враження;

- помітні події, скандали: невиконання зобов'язань перед клієнтами, судові розгляди, курйози, правові колізії.

У період вивчення дисципліни "Моніторинг туристського ринку" передбачено такі форми організації навчального процесу: лекції, семінарські й практичні заняття, виконання контрольних робіт, написання тематичних рефератів, складання іспиту.

У результаті навчання студент повинен:

- знати: визначення понять "моніторинг" та "туристський ринок"; структуру туристського ринку; критерії класифікації туристських макрорегіонів та місце окремих країн на туристському ринку світу; ознаки сегментації туристського ринку; цінні стратегії формування туристського продукту;

- вміти: проводити моніторинг туристського ринку; аналізувати розвиток міжнародного туристського ринку; використовувати методи просування туристського продукту.

Відповідно до навчального плану, студенти виконують контрольну роботу. Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 20 сторінок формату А4. Контрольна робота з дисципліни “Моніторинг туристського ринку” передбачає створення конкурентоспроможного туру. Для виконання цієї контрольної роботи студентам необхідно визначити нормативно-правові акти, що регламентують процес проектування туру; основні й специфічні потреби туристів; вихід на диференціацію туристських маршрутів; туристську технологічну документацію з проектування турів.

Як приклад можна навести таке завдання: скласти проект програми обслуговування туристів на пізнавальному дитячому турі за маршрутом Запоріжжя – Київ – Запоріжжя тривалістю 3 дні/2 ночі.

Студентам необхідно визначити:

- назву туру – кількість туристів;
- строки обслуговування;
- перелік постачальників турпослуг;
- період надання послуг кожним підприємством;
- перелік договірних технологічних особливостей для узгодження з постачальниками послуг;
- перелік туристсько-екскурсійних об’єктів показу, тематику екскурсій;
- комплекс культурно-дозвільних заходів;
- види внутрішньомаршрутного транспорту, кількість використаних годин;
- зміст інформаційного листка до туристської путівки.

Самостійна робота студентів з дисципліни передбачає вивчення як теоретичних основ моніторингу, так і закріплення знань і навичок при підготовці до практичних занять для їхнього використання у сфері своєї майбутньої професійної діяльності. Тематика самостійної роботи студентів збігається з темами лекцій і практичних занять.

Головною проблемою викладання навчальної дисципліни “Моніторинг туристського ринку” є повна відсутність наукової та навчальної літератури з вищеназваного курсу. Уся література, яка зустрічається в бібліотеках чи в Інтернеті, так чи інакше пов’язана виключно з екологічним моніторингом, визначенням методів моніторингу (дистанційними, фізико-хімічними, біологічного моніторингу тощо). Застосування цієї літератури, цих методів при вивченні моніторингу туристського ринку неможливе. Тому необхідним є написання методичних вказівок з цього курсу, а також підручників і навчальних посібників.

Висновки. Отже, поняття “моніторинг” широко використовується майже в усіх сферах науки та сучасних досліджень. Моніторинг у туризмі передбачає, насамперед, аналіз і спостереження за туристським ринком. Моніторинг здійснюють як державні, так і приватні компанії. Головними напрямками моніторингу в туризмі є компанії – учасники ринку, нові продукти й послуги, правові аспекти організації туристського бізнесу, популярні курорти та напрями, думки споживачів, аналітичні статті й маркетингові дослідження туристського ринку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Моніторинг туристського ринку” студенти навчаються проводити моніторинг туристського ринку, аналізувати розвиток міжнародного туристського ринку, використовувати методи просування туристського продукту. Головною проблемою вивчення курсу є відсутність літератури з цієї дисципліни.

Література

1. Лукіна В.Є. Вплив викидів автозаправних станцій на стан атмосферного повітря, м. Донецьк [Електронний ресурс] / В.Є. Лукіна. – Режим доступу: <<http://yandex.ua/yandsearch?text=ua&lr=960>> [Посилання дійсне на 30.01.2011 р.]

2. Реймерс Н.Ф. Экологизация. Введение в экологическую проблематику / Н.Ф. Реймерс. – М.: Изд-во РОУ, 1994. – 102 с.

3. Алямовская В.Г. О некоторых актуальных проблемах профессионально-личностной подготовки педагога системы специального образования / В.Г. Алямовская // Вестник высшей школы. – М.: Альма-матер. 2006. – № 4. – С. 45–49.

ЖЕРНОВНИКОВА О.

ПИТАННЯ СТИМУЛЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Національна доктрина розвитку освіти проголошує головною метою державної політики створення необхідних умов для творчої самореалізації кожного громадянина України. Вперше освітня політика держави стала чітко детермінованою цивілізаційними процесами, що відбуваються в Європі і прогресивній світовій спільноті. У зв'язку з цим провідною тенденцією вищої школи стає збільшення обсягу й підвищення якості самостійної навчальної діяльності студентів як основного чинника їхнього особистісного розвитку й набуття професійної компетентності.

Дослідження Г. Романової, Л. Онучак, А. Цюприка, І. Шимко довели, що самостійна навчальна діяльність студентів дозволяє їм успішно формувати свідомість і зміцнювати знання; вдосконалювати професійні вміння і навички; розвивати пізнавальні здібності, потребу ефективно підвищувати освітній рівень; виховувати культуру розумової та фізичної праці; стимулювати до навчання.

Аналіз наукової літератури свідчить про розробку проблеми педагогічного стимулювання студентів у навчальному процесі, зокрема, авторами розглядається його сутність (А. Алексюк, І. Лернер, В. Лозова, М. Махмутов), роль і місце окремих методів стимулювання, а саме: заохочення та покарання (Г. Греков, В. Коротов), сократичної бесіди (Я. Бурлака), дискусії (Г. Щелровицький), сюжетно-рольової гри (А. Вербицький, Д. Ельконін, В. Мамігонов, Л. Нечепоренко). Проте дослідниками не виявлено впливу педагогічного стимулювання на ефективність самостійної навчальної діяльності студентів.

Мета стамті – розкрити проблеми стимулювання самостійної навчальної діяльності студентів медичного коледжу.

Педагог має усвідомлювати основне призначення педагогічного стимулювання: створити атмосферу творчого підходу до набутих знань, збудити прагнення до пошуку нової інформації, сформувати потребу особистості в самовдосконаленні. Засобами досягнення цієї мети виступають:

- постановка навчально-пошукової мети, що реалізується в проблемному завданні;
- роз'яснення студентам вагомості цього завдання;
- окреслення висунутої педагогічної вимоги;
- змальовування перспектив цього завдання;
- оцінювання результатів діяльності;
- створення ситуації успіху, емоційно-моральних ситуацій при досягненні кінцевого результату.

Спеціальне та планомірне використання цих засобів перетворює їх на педагогічні умови навчального процесу, що сприяють формуванню пізнавального інтересу й утвердженню особистості студента [1, с. 48].

Педагогічне стимулювання студентів передбачає ті засоби й способи впливу, які породжують і розвивають у них позитивні почуття, погляди, переконання, спрямовані на формування кожного як особистості та спеціаліста. До них можна віднести гру в навчальному процесі [2; 3; 4]. Основними положеннями педагогічного стимулювання є:

1. Проблема стимулів – це проблема активізації внутрішніх сил розвитку й діяльності особистості. Стимули, які є найважливішими факторами формування особистості, виступають як безпосередні спонукальні причини життєдіяльності суб'єкта, що активізують його.

2. Спонукальна дія стимулу стає реальною, якщо спонукання, об'єктивно викликане ним, сприймається свідомістю й емоційно-вольовою сферою особистості та правильно оцінюється нею. У цьому випадку стимули впливають на формування мотиваційної сфери суб'єкта діяльності. Таким чином, природа діяльності розкривається в особливому виявленні чинників, що детермінуються.

3. Ефективність педагогічного стимулювання багато в чому залежить від індивідуалізації й диференціації стимулів, від того, наскільки точно вони зорієнтовані на індивідуально-психологічні особливості внутрішнього світу студентів.

4. Зовнішні впливи можуть особистістю не сприйматися, а сам стимул в одному випадку буде стимулювати студента, в іншому – залишиться лише потенційним чинником.

5. Сутність процесу стимулювання має враховувати вікові й психологічні особливості людини, тому що з віком більшої значущості набувають стимули, що викликають прагнення одержати схвалення оточення та зберегти своє місце в ньому.

Педагогічне стимулювання сприяє розумовій активності студента щодо навчального процесу й досягається, насамперед, способами організа-